איסתרי. סלעים: יד בעל השטר על התחתונה. ולית ליה אלא איסתרי דאינון כל אסתירא פלגא דזוזא כך פירש ר"ת. וגרסה לי דזוזי יקבל דאסתירי הוו סלעים ויש בכל אחד ארבעה דינרין אבל אסתירא פשיטי אינהו ולאי הוו פלגא דזוזא דהיינו סלע מדינה

כדאמרי' בבבא קמא (דף לז.) גבי התוקע לחבירו בעובדא דחנן ביפא: **אמר אביי לא לחוי איניש תחימת ידיה כו'.** אדם שלריך לכתוב תחימת ידו על קלף ולהשליך לבית דין כדי שיכירו בית דין תחימתו כי ההיא דאמרינן בכתובות בפרק האשה שנתארמלה (דף כא.) כגון ראובן ושמעון שהיו חתומין בשטר ומת שמעון ואין מי שיכיר תחימת שמעון אלא ראובן ואחד מן השוק (ג) ואמרינן התם שיכתוב ראובן כתב ידו וישליכהו לבית דין ובית דין מקיימין תחימת ידי ראובן הכתוב בשטר מכתב ידו שהשליך בב"ד ואין לריך ראובן להעיד על כתב ידו שבשטר זה כתב ידי ובאין ראובן ואחד מן השוק ומעידין על חתימת שמעון ואמר אביי כשיחתום ראובן להשליך לב"ד לא יחתום בסוף הקלף אלא בתחלתו שלא יהא חלק מלמעלה שמא ימלאנו אדם רע ויכתוב בחלק שלמעלה מחתימתו אני החתום לויתי מפלוני כך וכך ממון ותנן הוליא עליו כתב ידו כו' והיינו חתימת ידו כדתנן (גיטין דף עא.): כתב סופר ועד כשר ואמר ר' ירמיה התם סופר שניונו: **בוביגא.** מוכס וישראל היה: **כי חלפי רבנן.** ותשלח כתב ידך למחול המכס אמחול לה: **הוה גניד.** מושך בקלף כדי שיחתום אביי מלמטה: **אמר אביי מהלא ועד י' לא לכתוב בסוף השיטה.** למזייף וכתב לתלת תלתין ולארבע ארבעין ולחמש חמשין וכן עד עשר יכתוב לעשר עשרין אבל אחד עשר אינו יכול לזיופי דלריך למכתב אחד ועשרים וכי כתב בין אחד עשר וי"ו נראה לחוק ומיגכר: **ואי איכרמי ליה.** ארבע או חמש בסוף שיטה: **ליהדר.** ולדכריה להאי סכומא עד דמיתרמי ליה באמצע שיטה דאפי' אם יזייף וכתב אין למדין אלא מן התחתון כדקתני מתניתין: **הכוה דהוה לכב ביה תילתא בפרדיסא.** כך היה כתוב בשטר זבינית לפלוני בגינתא דאית לי תילתא בפרדיסא אזל הלוקח מחקיה לגגיה דבי"ת מכאן ומכאן ושוויה ופרדיסא וא"ל מכרת לי תילתא דגינתא וכל הפרדס כולו והא שטרא: **הכוה שטרא דהוה כתוב ביה מנת ראובן ושמעון אחי.** דאית להו באחרא פלוגית מנת חלק קרקע שיש לשני האחין והוו להון אמא אחרינא ששמו אחי והוה ליה מנתא בהדייהו ואזל הלוקח ושדא ביה וי"ו ושוויה ואחי וטען דמנתא דתלתא זבינית: **דרחיתא ידיה.** ידיו רותתות ואותיות תחימתו פורחות: **אמלרא.** על חבל הנטוי משפת הנהר אל שפתו שניה והעובריס (ג) גשר קלר נשענים בו ועובריס והוא נע ונד כל שעה: **אזרנוקא.** סגוזיל"א בלע"ז שבו דולין מים מן הבור: **קס אזרנוקא.** עלה עליה ואתם וכל גופו נע ונד וידיו רותתות: **מתני' כותבין גט לאיש.** כותבין ואותמין לו והוא יגרש בו את אשתו כשירלה אע"פ שאין אשתו עמו בשעה שנותנין לו הגט כתוב וחתום דהא לא בעינן דעתה שהרי היא מתגרשת בעל כרחה: **ושוכר לאשה אף על פי שאין בעלה עמה.** דלדילה חוב הוא ולבעלה הוי זכות וזכין לאדם שלא בפניו והיא לריכה להזהר בו שלא יבא ליד בעלה עד שתקבל כסף כתובתה: **ובלבד שיהא מיורן.** בגמ' [ע"ב] מפרש לה: **והבעל נותן שכר.** (ד) הגט. טעמא מפרש בגמ' [קסח.]. ושכר השוכר דזכותו הוא דלא תהדר ותגבה כתובתה זימנא אחריתא: כותבין

ומשוי (ה) ליה זוזי. תימה זוזי נמי משוי איסתרי דמסכי להו באיסתרי א"כ לית לן למימר מהאי טעמא שית מאה זוזי אלא שית מאה איסתרי שגדולים יותר[א] וי"ל דזוזי דגילים לכתוב בשטרות אע"פ שיש מטבע גדול ממנו (ו) כדאשכחת בזוזי לורי דקאמר בכ"מ ארבע זוזי ולא תשבינן להם בסלעים ופירוש רבינו חננאל שפירש דאיסתרי יהבינן ליה והן פחותין מזוזי כדאמר איסתרא פלגא דזוזא לא נהירא דמאי אמרת אינו מתקיים בשום מקום[ב] אלא נראה לרבי כרשב"ם מתוך הלשון דקאמר מאי קאמרת דמשמע דהא ליכא למימר כמו מאי אמרת לסטים מזויין כו' (קדושין דף יח.)[ג] ולספרים דגרסי אלא מאי איכא למימר אי שית מאה איסתרי וזוזא אי שית מאה זוזי וזוזא יד בעל השטר על התחתונה לפי אותן ספרים יכול בטוב לפרש דאיסתרא בלבד מזוזא והוו הני זוזי זוזא לורי מיהו רבינו חננאל גרים מאי אמרת שית מאה איסתרי וזוזא יד בעל השטר על התחתונה ור"ת היה גרים בסוכה (דף כב: ושם ד"ה מוחא) זוזא מלעיל כאיסתרא מלתחת ומפרש זוז שעומד בראש ההר שהוא גדול דומה לאיסתרא שהוא קטן לעומד למטה[ד]:

לא לכתוב בסוף שיטה. פירוש אי כתב לשון נקבה דכתב תלת ולא כתב תלתא: **אף על פי שאין אשתו עמו.** ות"ת וליחוש שמא כתב ליתן בגיסן ולא נתן עד תשרי[ה] וטרפה (ו) מלקוחות שלקחו הפירות מן הבעל עד תשרי למאן דאמר דלף לאחר שנתן עיניו לגרשה אוכל פירות עד שעת נתינה (ח) שלא כדין[ו] דהכי פרכינן סוף פ"ק דבבא מליעא (דף יט.) על מלא גיטי נשים דקאמר בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה ומשני התם דאמרינן לה אייתי ראיה מאימת מטא גיטא לידך וה"מ בנפל לתיתרע הוא דמגרין הכי אבל הכא דלא נפל אמאי לא חיישינן להכי ואור"י דלא מקדים אינים פורענותא לנפשיה הלכך היכא דאיתיליד ריעותא דוקא חיישינן והכי אמרינן (ט) בפ"ק דגיטין (דף יח.) דלא מקדים אינים פורענותא לנפשיה שיכתוב לה גט כתובה: שילה לגרשה וגיטין הבאים ממדינת הים[ז] קלא אית להו[ח]:

ושוכר לאשה אע"פ שאין בעלה עמה. ליתן בגיסן ולא (ט) נתנו עד תשרי ומזבנא לכתובתה בטובת הנאה[ט] ואזיל בעל וטריף לקוחות אלא כדין[י] הא פריך הכי בפ"ק דב"מ (דף כ.) על מלא שובר ומשני ש"מ איתא לדשמואל דאמר המוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו ומחול שאף מוחלת לבעל אם היתה רולה ואביי משני עליו בחיתומיו זכין לו[יא] והא דשביק מתני' ופריך אברייתא משום דמתני' מלי לאוקמי (י) בשטר דאית ביה הקנאה אבל התם קתני אין האשה מודה כו' דמשמע שאומרת אלא נתנתו לבעל עדיין ומה בכך אם בהקנאה מיירי אע"ג דמלי לפרש דאומר[יב] מזייף הוא משמע דמיירי בכל ענין אין האשה מודה בין שאמרה מזייף בין שאומרת לא נתתיו עדיין לבעל: כותבין

מזייף: ואי מתרמי ליה. בסוף שיטה חד מכל חשבון זה מתלת ועד עשר: ניהדריה לדיכוריה. בההוא שטר תרי תלת זימני כך מהההוא דאמצע שיטה: ההוא שטרא דכתב ביה תלתא בפרדיסא. זבן פלוני לפלוני: אזל. הלוקח בעל השטר ומחק ב' מלמעלה ומלמטה ושויה ו' ופרדיסא דמשמע תלתא בשדה זבן ליה וכוליה פרדיסא כלומר תלתא ופרדיסא: רויח ליה עלמא להאי ו' דופרדיסא: ההוא שטר דהוה כתב ביה מנת ראובן ושמעון [אחי]. כלומר שראובן ושמעון שהן אחין מכרו לי מנת שלהן חלקן שירשו מאביהן: אזל וכתב ו' ושויה ואחי. ראובן ושמעון ואחי זבינן לי מנת שלהם: האי מאן דמחוי אחתימות ידיה בבי דינא. כדי שיכירו ב"ד אם יבוא להם היום ומחר חתימה דומה לזה שידעו שהוא חתמו ואם אינו דומה לזו שידעו שזייף הוא: לא ליחוי בסוף מגילתא. בגליון מלמטה אלא מלמעלה דאי כתב למטה דלמא משכחת לה אינש ומזייף וכתב על גבי חתימתו דמסיק

ביה זוזי כך וכך והוא חתום למטה ותנן כו': ההוא בזבינא. בעל מכס: אחוי ליה אביי חתימתו בריש מגילתא. והיה רוצה לזייף על גבי חתימתו שיהא חייב לו: אין חתימות ידי הוא. שהיה דומה לכתיבתו: בשלמא חתימת ידי מצית לזיופי שפיר. משום דבחור אנא וכוונת כתיבתי: דרתית ידיה. מחמת שהיה זקן היו ידיו רותתות היכי מצית לכוונו: א"ל אנחי ידא אמצרא. במעבר הנהר היה נסר קטן קצר כמו גשר ומזה בשפת הנהר קבוע יתד ובעבר האחר יתד האחר וקשור חבל מזה לזה וסומכין שם ידיהן כשעוברין על גבי אותו נסר צר ומירתת מכח המים ועל אותו נסר נחתחי ידי והיתה מרתת כיד של זקן וזייפתי: **מתני'** כותבין גט לאיש אע"פ שאין אשתו עמו. מפני שהאשה מתגרשת בעל כרחה: והשוכר לאשה. אם באת אשה לב"ד ואמרה כתבו לי שובר מכתובתי שאתן לבעלי שגרשני כשיפרע לי כתובתי כותבין לה אע"פ שאין בעלה עמה: ובלבד. שיהא.

א) רש"ל מ"ז, ב) כתובות כפ. ע"ש, ג) (עי' תוס' כתובות כפ: ד"ה האמר), ד) לקמן קעה:, ה) [שבת יט. תולין קה.], ו) [בערוך ערך כבא ב' גרס לכביה פי' מתק הסיעים של ביי"ת של מעלה ושל מטה], ז) [נ"מ כד.], ח) ל"ל כפ"ב, ט) ל"ל דלומרת. רש"ש,

הגהות הב"ח

(א) גמ' שית מאה איסתרי וזוזא (שית מאה זוזי וחד זוזא) מא"מ וי"ב ר"ח לא גרס ליה: (ב) רשב"ם ד"ה אמר אביי וכו' דאמרינן התם: (ג) ד"ה דאמרינן וכו' והעובריס על גשר: (ד) ד"ה והכעל ונתן שכר שכר הגנו: (ה) תוס' ד"ה ומשוי להו זוזי תימה זוזי נמי משוי להו איסתרי: (ו) בא"ד בדאשכחן בזוזי וכו' ולא משבינן להו בסלעים: (ז) ד"ה אע"פ שאין וכו' ולא נתן עד תשרי וטרפה שלא כדין מלקוחות: (ח) בא"ד עד שעת נתינה דהכי פרכינן כל"ל ומיהו אלא כדין נמתק: (ט) ד"ה ושוכר וכו' ולא נתנה עד תשרי ואדלא מזבנא לכתובתה: (י) בא"ד מלי לאוקמי בשובר דאית ביה הקנאה:

לעזי רש"י

סגויזג"א [ציגוני"א]. צפחת עור לשאיבת מים מבארות.

מוסף תוספות

א. דאיסתירא גדולה היא מזוזא כדאמרינן בפ' הישן (סוכה כב:) כזוזא מלעיל כאיסתרא מלתחת. שיטה מקובלת, ועי"ש מוד"ה מחא. ב. [דלפירושו] הא דאמרינן מאי אמרת שית מאה אסתירי וזוזי שהרי יד בעל השטר על התחתונה מתפרש בניחותא מה יש לך לומר על כרחך שית מאה איסתירא שהן גדולין מזוזי שהרי יד בעל השטר על התחתונה. ריטב"ם. ג. ורבינו שמואל פי' דאסתירי הכתוב אצל זוזין (שהן גדולין מזוזי) הוא סלע מדינה שהוא חצי זוז צורי כדאיתא בב"ק (לז.) בעובדא דחנן ביישא, כי כסף מדינה שמנינת צורי ולפיכך סלע מדינה שיש בו ד' דינרי מדינה הוא חצי דינר צורי, והשתא מפרשינן באתמה שנאמר שית מאה איסתרי וזוזא כי אין לך לומר כך שזה לעליותא הוא ואנן קיי"ל יד בעל השטר על התחתונה, הא אין לך לומר אלא שית מאה זוזי מדינה וזוזא. ריטב"ם. ד. [ל]מי שמודד האויר (בין הסכך) מלמעלה כי הדדי כשרה לפי שהוא עומד כפרוץ (דפרוץ כעומד כשר) אבל העומד מלמטה בארץ ומעיין כלפי מעלה ודומה כי הדדי פסולה לפי שהאויר שהוא רחב כי זוזא דומה בעיניו קטן כאיסתרא מחמת שהוא רחוק ממנו, וראיה לדבר ונהי בעינינו כחגבים (במדבר יג) וכוכב גדול בשמים דומה בעינינו כקטן. סולס כב: תוד"ה מחא. ה. ואזיל בעל וחבין פירי מניסן ועד תשרי. רמב"ן. וכל זמן שלא נתן היה לו לאכול ולמכור פירי נכסי מלוג שלה שתקנו חכמים לבעל לאכול פירות של נכסי מלוג אשתו שנפלו לה לירושה. רש"י ב"מ יט. ו. [דלמ"ד כיון שנתן עיניו לגרשה שוב אין לבעל פירות] שפיר יש לה לטרוף כל מה שמכר משעת כתיבה, והא פלוגתא במס' גיטין בפ' שני (יז:). שס. ז. אע"פ שיש זמן מרובה בין כתיבה לנתינה לא חיישינן להכי דנהנו... מיהוסי הר"ן. ח. ואי איתא למטרף אמרינן ליה אייתי ראיה אימת מטא גיטא לידך וכדאמרינן גבי מצא גט אשה בשוק. מיהוסי הר"ן. ט. כלומר בזול לפי שנותן מעותיו בספק שאם תמות היא יירשנה בעלה ויפסיד מי שלקחה, ואם ימות בעלה או יגרשנה יהיה לוקח במקומה ויגבה כתובתה. רש"י ב"מ יט: י. [ד]מפיק לשובר שכתוב בניסן ויקדום לשטרו של לוקח ויחזיק הבעל בקרקע המיוחדת לכתובתה שלא כדין. שס. יא. דא"נ הכי הוה כי מטא שובר ליידיה בתשרי זוכה למפרע בו מזמן חתימתו ולא היה ממכרה שבנתיים כלום. רש"י ב"מ כ.

עין משפט נר מצוה

מט א מיי' פכ"ז מהל' מלוה ולוה הל' טו ועי' בהגהות ומב"מ סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' מב סעיף טו:
נ ב טוש"ע מ"מ סי' סט סעיף [ב] ג:
נא ג מיי' פי"ח מהלכות מלוה ולוה הלכה ג סמג עשין לד לה טוש"ע מ"מ שם סעיף ג וסי' לט בטור:
נב ד ה מיי' שם פכ"ז הלכה יג סמג שם טוש"ע מ"מ סי' מב סעיף ד:
נג ו ז ח מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעי' ג:
נד ט מיי' פ"ב מהלכות גירושין הל' ג ופכ"ד מהל' מלוה ולוה הל' ג סמג עשין ג וסימן לד טוש"ע אה"ע סי' קכ סעיף ג:
נה י מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ג סמג עשין לד טוש"ע אה"ע סי' קי סעיף ג:
נו כ מיי' שם הל' ג ועי' במ"מ ופ"ב מהל' גירושין הל' ג סמג שם טוש"ע שם וסימן קכ סעיף ג:
ל מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הל' ב ועי' במ"מ ופ"ב מהל' גירושין הל' ד' ועי' בהגהות סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קי סעיף ג:

מוסף רש"י

וכתיב דמסיק ביה זוזי. למעלה מן החתימה יכתוב שזה החתום לוה ממנו מנה וכותב כך אני פלוני החתום למטה לויתי מנה מפלוני (כתובות כא.). **הוציא עליו.** מלוה, **כתב ידו.** של לוה שהוא חייב לו ממון ואין כאן עדות אחרת (לקמן קעה:). **גובה מנכסים בני חורין.** וממשעבדי לא דלית ליה קלא לדבר שאינו עשוי בעבדים (כתובות כא.) **דלא גובה** ממשועבדים אלא מלוה הכתוב בשטר שיש בו עדים, דכיון דאיכא תרתי, שטר ועדים תפקי ליה לקלא ולקוחות הוא דאפסידו אנפשייהו שלא תקנו בדבר ויעמו בני חרי למוכר לגבות מהם (לקמן קעה:).

רבינו גרשום

להן לפרוטות בסכום חשבון היו מצטרפין אותן ומשווי להו זוזי בשטרא ולא כתב פרטי: יד בעל השטר על התחתונה. ולא מגבי שית מאה זוזי וזוזא: מתלת ועד עשר לא ליכתוב אינש בסוף שיטה. של שום שטר דאי כתב בסוף שיטה תלת מצי זויפי המלוה וכתב תלתין והכי נמי מארבע מצי למכתב ארבעין וכן כל החשבון עד עשר מצי לזייף אבל אי כתב אחד עשר בסוף שיטה לא מצי לזיופי ולמכתב אחד ועשרים משום דצריך למכתב ו' בין אחד ועשרים ואי מזייף להאי ו' איכא היכרא ודחיק משאר אותיות. ומשום הכי נקט מתלתא דקודם תלתא לא כתבי בשטר חשבון אלא לוה סלע כותב פלוני לוה סלע וכן לשנים כותב סלעין ולא שנים ומעוט סלעים שנים. ואי קשיא לך היכא דכתב סלע בסוף שיטה יכול לכתוב סלעין הא לא קשיא דכיון דסלעין סתם לא הוי אלא שנים משום ההוא פורתא לא מזייף אלא מתלת ולעיל דזייף גדול הוא

קסז: גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא

כותבין שטר ללוה. בהא נמי פריך (ג) התם וניחוש שמא כתב לגוות כו׳ ומוקי לה בשטרי מקנייתא ואפילו אמר עדיו בחיתומיו זכין לו: **וליחוש** דלמא כתביה לאתתא דלאו דילה ומגרש לה. פירש רש״ס ומתכוין להתיר להנשא שלא כדין ותימה לי והא בפני עדים יתנו לה והס יקרלו את הגט כדאמרינן בגיטין (דף יט:) דמיבעי לאקרויי גיטא וירלו העדים (ד) שאין זה שם (ה) האיש ועוד בלאו הכי ליחוש דלמא כתביה לאיתתא דלאו דילה כיון שאין מכירין האשה ויכתוב הגט לאיש אחר (ה) כשמו ויתן הגט לאיש אחר כשמו ויתן הגט לאשת האיש להוציא מבעלה כתובתה וכן ר״ל דמקשה ול״ג ומגרש לה: **שם** האיש בגט וה״ה לשם האשה. תימה אמאי נקט שם האיש בגט ושם האשה בשובר וי״ל דלא חש לפרש כולהו אלא נקט שם אותו דמכתיב הכתב דעלייהו קתני במתני׳ והוא שיהי׳ מכירן שהרי הזכירן ולהכי נקט להו רב ומתניתין גופה לכך דברו באלו לפי שכבר הורלרו להזכירם וה״ה ודאי שם האחר משום חשש אחרת:

וליחוש לשני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת.

ותימה אי בהוחזקו ואליבא דמאן אי לר״מ דאמר דעדי חתימה כרתי ליכא למיחש למידי שהגט לא יהיה גט מאחר שאין מוכיח מתוכו שהוא (ו) שלא כדאמר בכל הגט (גיטין דף כד:) כתב לגרש את הגדולה לא יגרש את הקטנה ודייק בגמרא הא גדולה מאי לגרש ומוקי לה משום הכי כר״מ דאמר עדי מסירה כרתי ולא רבי מאיר ומאי קאמר נמי שמגרשין נשותיהן זה בפני זה אפילו הכי לא מגרש אם לא יכתבו דורות א ואי אליבא דר׳ אלעזר פריך לדידיה נמי לאו גיטא הוא שהרי צריכה להביא עדי מסירה שנתנו לה בעלה כיון שעדי חתימה אינם מוכיחין שבעלה נתנו וצריכה היא עדי מסירה להביאם לפניו שבעלה מסר לה ותבקשם ולא תמצא ב ולמאי ניחוש לה ואי בדלא הוחזקו איירי דהשתא כרתי שפיר עדי חתימה שאין יודעים בעיר אלא בעלה (ו) ומאי משני זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת אין מגרשין נשותיהן אלא מדעת שניהם ג אין כותבין שטרי בירורין וכל מעשה ב״ד אלא מדעת שניהם ושניהם נותנין שכר רשב״ג אומר ד לשניהם כותבין שנים לזה לעצמו ולזה לעצמו: **גמ׳** מאי ובלבד שיהא מכירן אמר רב יהודה אמר רב ובלבד שיהא מכיר שם האיש בגט ושם האשה בשובר יתיב רב ספרא ורב אחא בר הונא ורב הונא בר חיננא ויתיב אביי גבייהו ויתבי וקמיבעיא להו שם האיש בגט אין שם האשה לא שם האשה בשובר אין שם האיש לא וליחוש דלמא כתב גיטא ואזיל וממטי ליה לאיתתיה דהיאך (ו) וזמנין אזלא כתבה אשה שובר ויהבה לגברא דלאו דילה אמר להו אביי ה הכי אמר רב שם האיש בגט והוא הדין לשם האשה ו שם האשה בשובר והוא הדין לשם האיש וליחוש לשני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת דלמא כתיב גיטא ואזיל וממטי ליה לאיתתיה דהיאך אמר להו רב אחא בר הונא הכי אמר רב ז שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת אין מגרשין נשותיהן אלא זה בפני זה וליחוש דלמא אזיל למתא אחריתא ומחזיק ליה לשמיה ביוסף בן שמעון וכתיב גיטא וממטי ליה לאיתתיה דהיאך אמר להו רב הונא בר חיננא הכי אמר רב ח כל שהוחזק שמו בעיר שלשים יום אין חוששין לו לא איתחזק מאי אמר אביי ט דקרו ליה ועני רב זביד אמר רמאה ברמאותיה זהיר ההוא תברא דהוה חתים עלה רב ירמיה בר אבא אתיא לקמיה ההיא איתתא אמרה ליה לאו אנא הואי אמר אנא נמי אמרי להו לאו איהי היא ואמרו לי מיקש הוא דקשא לה ובגר לה קלא אמר אביי אע״ג דאמור רבנן כיון

ג) א כותבין שטר ללוה ב) אע״פ שאין מלוה עמו ואין כותבין למלוה עד שיהא לוה עמו ב) והלוה נותן שכר ג) כותבין שטר למוכר אע״פ שאין לוקח עמו ואין כותבין ללוקח עד שיהא מוכר עמו ד) והלוקח נותן שכר ה) אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם ו) והחתן נותן שכר ז) אין כותבין שטר אריסות וקבלנות אלא מדעת שניהם ח) והמקבל נותן שכר ט) אין כותבין שטרי בירורין וכל מעשה ב״ד אלא מדעת שניהם ושניהם נותנין שכר רשב״ג אומר י) לשניהם כותבין שנים לזה לעצמו ולזה לעצמו: **גמ׳** מאי ובלבד שיהא מכירן אמר רב יהודה אמר רב ובלבד שיהא מכיר שם האיש בגט ושם האשה בשובר יתיב רב ספרא ורב אחא בר הונא ורב הונא בר חיננא ויתיב אביי גבייהו ויתבי וקמיבעיא להו שם האיש בגט אין שם האשה לא שם האשה בשובר אין שם האיש לא וליחוש דלמא כתב גיטא ואזיל וממטי ליה לאיתתיה דהיאך (ו) וזמנין אזלא כתבה אשה שובר ויהבה לגברא דלאו דילה אמר להו אביי כ הכי אמר רב שם האיש בגט והוא הדין לשם האשה ל שם האשה בשובר והוא הדין לשם האיש וליחוש לשני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת דלמא כתיב גיטא ואזיל וממטי ליה לאיתתיה דהיאך אמר להו רב אחא בר הונא הכי אמר רב ל שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת אין מגרשין נשותיהן אלא זה בפני זה וליחוש דלמא אזיל למתא אחריתא ומחזיק ליה לשמיה ביוסף בן שמעון וכתיב גיטא וממטי ליה לאיתתיה דהיאך אמר להו רב הונא בר חיננא הכי אמר רב מ כל שהוחזק שמו בעיר שלשים יום אין חוששין לו לא איתחזק מאי אמר אביי נ דקרו ליה ועני רב זביד אמר רמאה ברמאותיה זהיר ההוא תברא דהוה חתים עלה רב ירמיה בר אבא אתיא לקמיה ההיא איתתא אמרה ליה לאו אנא הואי אמר אנא נמי אמרי להו לאו איהי היא ואמרו לי מיקש הוא דקשא לה ובגר לה קלא אמר אביי אע״ג דאמור רבנן

כותבין שטר ללוה. להיות מזומן בידו לתת למלוה כשילוה לו מעות אע״פ שאין מלוה עמו: **והלוה נותן שכר.** בגמרא [קסח.] פריך פשיטא דהלוה נותן שכר שהרי כל הנאה שלו: **אין כותבין שטרי אירוסין.** מפרש ו) באלו מגלחין (מו״ק דף יח) שטרי פסיקתא כדרב גידל כמה אתה נותן לבנך כך וכך כו׳: **אלא מדעת שניהם.** אבי חתן ואבי כלה: **ונשואין.** כתובה: **שטרי אריסות.** מקבל שדה למחצה לשליש ולרביע: **וקבלנות.** מכירות כך וכך כורין לשנה: **שטרי בירורין.** בגמ׳ [קסח.] מפרש: **כל מעשה בית דין.** כגון אדרכתא דמודעינן לגוה ואזיל ופרע בטרס שיכתב: **ושניהם נותנין שכר.** בשטרי בירורין. ובגמ׳ [שם] מפרש פלוגתייהו: **שניהם.** העדים כותבין שני שטרות לזה אחד ולזה אחד: **גמ׳ שיהא מכיר שם האיש בגט.** הסופר והעדים צריכין שיכירו שזהו שמו דאיכא למיחש אין בגט זה אלא לאיש מוחזק ולהגבות כתובה לשום אשה כדתנן (כתובות דף פט.) הוציאה גט ואין עמה כתובתה גובה כתובה: **ושם האשה בשובר.** שלא תרמה ליתנו לאיש שגרש אשתו ותפסיד כתובתה על ידה: **ומגרש לה.** ומתכוין להתירה לינשא שלא כדין: **אלא זה בפני זה.** דליכא למיחש תו מידי: **וניחוש דלמא.** נפיק לו לעיר אחרת כו׳. לתנא דמתני׳ דבעי (ב) מכירין למה כותבין שום גט לשום אדם אף על פי שאנו מכירין שמו והלא שמא יוסף בן שמעון זה מעיר אחרת בא לכאן והיה שמו ראובן בן יעקב ועתה הרגיל והחזיק שיקרלו לו כאן ראובן לפי שרולה לגרש אשת ראובן בן יעקב שבמקום פלוני: **אין חוששין לו.** דכל כך לא היה מחליף שמו זמן מרובה פן יוודע הדבר: **גרמאותיה.** ידע ויזהר לענות הלכך אין תקנה עד דליתחזק: **ההוא תברא דהוה חתים עלה רב ירמיה בר אבא.** לאחר זמן אתאי ההיא איתתא לקמיה לתבוע כתובה ואמרה לו לאו אנא הואי אותה דאיכא למיחש שמא אמרה אשה שאתה אומר שחתמת על שוברה ושמא אחרת שחתמה כשמי ושם בעלה כשם בעלי אבל אני לא התקבלתי כתובתי עדיין: **אמר לה אף אנא אמרי להו.** לסהדי החתומים עמי על השובר שאיך אותה האשה שחתמנו על שוברה והדין עמה והס השיבו לי שטעיתי במה שנשתנה והוחלף קולה והדין עמהם וכבר התקבלת כתובתך: **מיקש קשיא.** הזקינה וכבר נשתנה ונעשה קולה עבה: כיון

והעדים שידעו המסירה ויכירו אותו כי שמו יוסף בן שמעון כשם הכתוב (מ) בשטר וגם יכירו שם האשה המקבלת אותו בשם שכתוב בשטר ולא יתנו לב לדעת אם יש עוד יוסף ב״ש אחר לבד מאותו ואם נשותיהם שוות כמו כן ואולי זאת אשת חברו ז וכשתבא לב״ד תביא עדי מסירה שתאמר אלו העדים ראו דיוסף ב״ש בעלי נתן לי הגט והן אומרים הן ח כדפרישית ואח״כ לא יתקרוס ב״ד ודאי לומר שמא טעיתם כך וכך כדפרישית ומשני הכי אמר רב שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת אין מגרשין נשותיהן אלא זה בפני זה ומאחר שנתקן כך לעולם חוקרין ב״ד ודאי אם שני יוסף היו שם ואם היו שם שנים אין חוששין שם כלל ו וכמו שפירש רבי וליחוש לשני יוסף בן שמעון דאיירי שהוחזקו צריך לפרש כמו כן קושיא ראשונה דפריך וליחוש דלמא כתב כשהוחזקו דוקא דאי לא הוחזקו לא הוה מיבעי ליה לרב למימר וה״ה לשם (מ) האיש ואע״ג דאמריי חיים לשני יאחז בפ׳ האשה (יבמות קטו: ושם) אע״ג דלא הוחזקו רבא לא חיים התם ורבה נמי לא חיים היכא דלא הוחזקו כדמוכח בפ״ק דב״מ (דף יח: ושם ד״ה נפק) (ובכל הגט) ולמאי דפרישית דמוכח בכל הגט (גיטין כד: ושם ד״ה בעדי) דלר״מ אין יכולין שני יוסף בן שמעון לגרש נשותיהן עד שיכתבו דורות כיון דעדי חתימה כרתי אין גט אלא אם כן מוכיחין עדים הכתובין בו שבעלה נתנו לה קשה עלה דמדאוקמי פרק המגרש (שם דף פו: ושם) מתני׳ דשני גיטין ושמותיהן שוין כר״מ דוקא ודמי אפי׳ תימא ר׳ אלעזר ומיהו כר׳ מאיר משמע דאתיא לה שפיר והיכי ניחא ליה לר׳ מאיר הא מוכח בכל הגט דלר׳ מאיר אין שני יוסף בן שמעון יכולין לגרש נשותיהן אלא אם כן יכתבו דורות ויש לומר דכי מוקי לה כר׳ מאיר סבר שאינם שוין לגמרי שהרי שלשום בדורות או סימן דעכשיו העדים החתומים מוכיחין שמיד בעלה בא הגט אם הוא בידה ומה שקורא אותם שוין לפי שבמקום נתינתו אין מי שיכיר הדורות: **ומחזיק** ליה לשמיה יוסף בן שמעון. ז תימה מה בכך הלא צריך שיכיר שם האשה בגט ואשתו לא יכירו בשמה ולא שייך למימר שיחזיק ויש לומר שגם אשתו בא עמו ח) [שלו על ידי פלוני ופלוני שאמרו] שהיא אשתו של זה אבל לא שמעו איך הוא שמו שיאמרו שפלונית היא אשת ראובן שאם כן יודעים שאין שמו יוסף בן שמעון: כיון

ומחזיק ליה לשמיה ביוסף בן שמעון ויאמר כתבו גט לאשתי לאה והדר אזיל ליה ליהודה וממטי ליה ללאה אשת יוסף בן שמעון ואע״ג דבגט נכתב בו שם גליל מ״מ תטעון לאה שביהודה לבעלה יוסף בן שמעון הלכנו אני ואתה בגליל וגרשתני שם בגט זה, שהרי א״צ לכתוב אלא מקום שהסופר והבעל והאשה שם, אבל מקום לידה לא מצינו בתלמוד. שיטה מקובצת כשם תוס׳. ח. דשמה כשם אתתיה. רבינו גרשום.

נז א מיי׳ פכ״ג מהל׳ מלוה ולוה הלכה ה ופכ״ד הלכה ג סמג עשין לד טוש״ע חו״מ סי׳ נט סעיף יג:
נח ב מיי׳ שם פכ״ד הלכה ב טוש״ע שם סעיף י:
נט ג מיי׳ פכ״ד שם הלכה ג סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ רלח סעיף ג:
ס ד מיי׳ שם הל׳ ב טוש״ע שם סעיף ב:
סא ה מיי׳ שם הל׳ ג סמג שם טוש״ע אה״ע סי׳ לב סעיף ג וסי׳ נח:
סב ו מיי׳ שם הל׳ ב וסמג שם טוש״ע שם סי׳ נח בהג״ה:
סג ז מיי׳ שם הלכה ג:
סד ח מיי׳ שם הלכה ב:
סה ט מיי׳ שם הל׳ ג ב סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ יג סעיף ב:
סו י מיי׳ פ״ב מהל׳ גירושין הל׳ ג סמג עשין ג טוש״ע אה״ע סי׳ קכ סעיף ג:
סז כ מיי׳ פכ״ד מהל׳ מלוה ולוה הלכה ג ועיין במ״מ סמג עשין לד טוש״ע אה״ע סי׳ קי סעיף ג:
סח ל מיי׳ פ״ב מהל׳ גירושין הל׳ ג סמג עשין כ טוש״ע אה״ע סי׳ קכ סעיף ג:
סט מ מיי׳ פכ״ד מהל׳ מלוה ולוה הלכה ד סמג עשין לד טוש״ע ח״מ סי׳ מט סעיף ג טוש״ע אה״ע סי׳ קכ סעיף ג בהג״ה:
ע נ (מיי׳) סמג שם טוש״ע ח״מ שם ס״ד:

מוסף רש״י

כותבין שטר למוכר. שדי מכורה לפלוני, ולא אמריגן שטר מוקדם הוא, כיון דקנו מניה מהכתמא, אי נמי כאביי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו (קדושין נז.) אליבא חוב אלא למוכר וכיון שהוא רוצה כותבין לו (לעיל קנא.) אע״ג דמיחזי כשיקרא, דאין כאן הפסד לשום אדם אלא למוכר עצמו, שאם יאבד השטר ומגלאו נוקח שמתה בשמו יטעון שלקחו מזה המוכר ואי הוא לא מיים להכי אתו אינו כשילו (לעיל עז:).

רבינו גרשום

נותן המשכר. מן הגט לסופר: אמר רב ובלבד שיהא מכיר שם האיש בגט. שכן הוא שמו בודאי שאם אין מכירין יש לחוש שמא עצמו יכנה שמו יוסף בן שמעון בשם חבירו ויוליך לאשתו של אותו ששמו כן ויתן לה הגט כדי שתגבה כתובתה מבעלה שעשה עמה קנוניא. וכן הכי נמי שם האשה בשובר צריך שיהא מכיר שם האשה בשובר שכך שמה בודאי דאם אין מכירה יש לחוש שמא תוליך זה השובר לבעלה של אשה ששמה כך ויאמר גרשתיה ופרעתיה כתובתה וזהו השובר ועשתה עמו קנוניא: וליחוש. אפי׳ היכי דמכיר שם האיש בגט ולא שם האשה יש לחוש דלמא שמיה כשם חבריה ושם אתתיה שכותב לה הגט יכנה אותה בשם אשת חבירו ואשתו שלו אין שמה כן כמו שכותב בגט אלא על שם אשת חבירו הוא כותב ואח״כ ממטי האי גט לאתתיה ומגרש לה על שם בעלה והיינו תקלה הואיל דאין סופר מכיר שם האשה בגט. והכי נמי שם האיש בשובר איכא למיחש כי האי גוונא הואיל דאין מכיר שם בעלה ליחוש דלמא ממטיא האי שובר לגבר אחר דשם אתתיה כשמה דהא איתתא שהיא בשובר ואתו לידי תקלה דיימר לה כבר כתובתך פרועה והרי שובר בידי הלכך צריך שיהא מכיר שם האיש והאשה. ואכתי אע״ג דמכירין שם האיש והאשה איכא למיחש לשני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת ושם נשותיהן שוה ואיכא למיחש דלמא כתב גיטא כו׳: אלא זה בפני זה. דהשתא ליכא למיחש: ואכתי אע״ג דמכיר שם האיש ושם האשה איכא למיחש דלמא אזיל חד ראובן בן יעקב למתא אחריתי ומחזיק לשמיה ויסב את שמו יוסף בן שמעון כשם חבריה וכתב גיטא וממטי ליה לאתתיה דהיאך דשמה כשם אתתיה ואתו לידי תקלה: כל שהוחזק שמו בעיר ל׳ יום אין חרשישין. שכינה שמו שהיה מתיירא שמא יבוא אדם שיכיר שאין שמו כן ויתבייש משום הכי לאחר ל׳ כותבין: לא אתחזק מאי. דאכתי לא עמד ל׳ יום: אמר אביי כגון דקרו ליה.

בפתע פתאום ועני ודאי שמו שרגילין לקרותו: ורב זביד אמר אין כותבין עד דאתחזק בעיר שמיה ל׳ יום משום דרמאה ברמיותיה ידע לזהר מיד כשקורין לו: ההוא תברא. שובר אשה מכתובתה שהוציא הבעל על אשתו והיא כופרת: אתאי לקמיה דרבה בר חנן אמרה ליה לאו אנא הואי. מעולם לא חתמתי על שובריי שמא אשה אחרת היתה ששמה כשמי. ואמר לתלמידיו אנא נמי אמרי דלא איהי היא שאיני מכירה. אמרו ליה ודאי היא היא שחתמת על שוברה אלא מיקש הוא דקשה ובגר לה קלא. כלומר בשביל שהזקינה נתחלפה קולה מכמות שהיתה

ה) [נקמן קעג.] ב״מ יב:, ב) [וליכא למיחש למחזי כשקרא כיון שהוא כותב מוכחו עי׳ תוס׳ ב״מ יב: ד״ה כותבין], ג) לעיל עז: קנא. [קדושין מז.], ד) כתובות קכ: [קדושין ט:], ה) [במשנה שמעמיות שניהם וכן נראה בפי׳ הרשב״ם], ו) [נ״ל בכתובות קכ:], ז) רש״ל הארשה חזאת, ח) רש״ל וגי׳ רש״ל שלא יוסף בן שמעון שאומר על פלונית כו׳ אשת שמעון שא״כ,

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ וממטי ליה לאיתתיה דהיאך ומגרש לה ולא יהיה שמו לאומן תיזיל כתבה אשה כל״ל וע״ב גירסת רש״ס: (ב) רשב״ם ד״ה וניחוש וכו׳ דבעי מכירין וכו׳ והיה שמו לאומן ועתה הרגיל והחזיק שיקרלו לו כאן יוסף בן שמעון שמקום פלוני: (ג) תוס׳ ד״ה כותבין וכו׳ ומי פריך בפ״ק דב״מ וניחוש שמא: (ד) ד״ה וליחוש דלמא וכו׳ ומימה לי וכו׳ שאין זה שם האיש ועוד. ר״ב [דאין לומר דהקושי׳] דליחוש שמא יכתוב גט לאשה שאינו כשם בעלה דא״כ למה נקט ומגרש לה ומקשה שיבא לקלקל להתירה שזה דוחק והשאל רמוקה ר״ל להקשות דליחוש שיבא להגבות כתובתה [דאמרי לא אפיק] אדעתיה להקשות דליחוש שיבא ליוסף בן שמעון אלא ליחוש שיכתוב הגט לאשה אחרת אע״פ שאין שמו כשם בעלה דלפי זה ליכא להקשות דליחוש שיבא להגבות [כתובתה דכיון שתבא] לב״ד להגבות לה כתובתה המה ירלו שאין הגט כתוב על שם בעלה אבל לאשה קלקול שיבא להתירה שפיר יש להקשות דליחוש דתקרע את גיטה ולא תבא להגבות כתובתה כך הגיגו התוספות מפרשב״ם וגירסתו ועל זה הקשו הלא כיון שהעדים צריכין שיקרלו את הגט המה ירלו שאין זה שם בעלה [ומשום הכי מפרשים] התוס׳ משום שמא יבא להגבות כתובתה והיינו שיכתוב גט לאשה שאינו כשם בעלה ול״ג ומגרש לה: (ה) **בא**״ד ויכתוב הגט לאיש אחר ששמו כשמו ויתן הגט לאשת האיש להוציא כל״ל ותי׳ ויתן הגט לאיש אחר כשמו כשמו ממתק: (ו) ד״ה וליחוש לשני וכו׳ מתוכו שהוא שלו כדאמר בכל הגט: (ז) **בא**״ד שאין יודעים בעיר אלא בעלה א״כ מאי משני: (ח) **בא**״ד כשם הכתוב בגט וגם יכירו שאשה שמה בגט לא יתנו: (ט) **בא**״ד כשם האשה ואע״ג דאמריי חיים:

מוסף תוספות

א. [ד]לר״מ בעינן שיהא מוכח מתוך החתימה שנכתב לשם זה האיש ואשה זו, ולא מהני עדי מסירה. גיטין כד: תוד״ה בעדי. ב. דעדי מסירה ידעי שפיר אם זו היא אשתו או לאו. שם. ג. [ועוד] אי בלא הוחזקו הא מסקינן לקמן (שם בגיטין) דלא חיישינן. שם. ד. דאין עדי מסירה מדקדקים לראות אם זו אשתו כיון שמכירים שמו ושמה וכתוב בגט שמו ושמה. שם. ה. [ד]מעידים עדי מסירה בפני ב״ד שראו שבעלה נתן לה גט אע״פ שלא דקדקו אם היא היתה אשתו. שם. ו. שלא היה סובל זה שיתנו הגט לאשתו. שיטה מקובצת כשם תוס׳ כל״ש. ולא רצה לתרץ דאין מגרשין אלא א״כ מכירין עדים שזו היא אשתו דאין זו תקנה טובה דא״כ בטורח ימצאו עדי מסירה. גיטין כד: תוד״ה בעדי. ז. פי׳ כגון יעקב ולאה אשתו עומדים ביהודה ויוסף בן שמעון ולאה אשתו בגליל ח) [נקמן קעג.] ב״מ יב:, ט) [וליכא למיחש למחזי כשקרא כיון שהוא כותב מוכחו עי׳ תוס׳ ב״מ יב: ד״ה כותבין], ג) לעיל עז: קנא. [קדושין מז.], ד) כתובות קכ: [קדושין ט:], ה) [במשנה שמעמיות שניהם וכן נראה בפי׳ הרשב״ם], ו) [נ״ל בכתובות קכ:], ז) רש״ל הארשה חזאת, ח) רש״ל וגי׳ רש״ל שלא יוסף בן שמעון שאומר על פלונית כו׳ אשת שמעון שא״כ,